

Successrapportage

Ondersteuningsteam Zorg voor de Jeugd

Programma 'Aanpak 16 – 27'
Kwartaal 1, Februari 2024,

Opdrachtgever: Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport

Landelijk Projectleider 16 – 27

Paul van Limbeek

Landelijk Ambassadeur 16 – 27

Nicoline den Ouden

EEN PREVENTIEVE AANPAK

Jongeren in kwetsbare posities lopen gevaar en dat schreeuwt om preventieve aanpak

In Nederland zijn er 8 landelijke bevolkingsonderzoeken. Naar verschillende vormen van kanker, maar ook tijdens zwangerschappen of na geboorte. Bevolkingsonderzoeken en screenings maken het mogelijk om ziektes in een vroeg stadium te ontdekken of zelfs te voorkomen. Hierdoor kunnen mensen eerder en beter worden behandeld en overlijden er minder mensen aan deze ziektes. Een bevolkingsonderzoek of screening is een medisch onderzoek terwijl mensen nog geen gezondheidsklachten hebben. Het optuigen van een bevolkingsonderzoek zal de overheid en verzekeraars vast heel veel geld kosten, al die mensen preventief laten onderzoeken is niet gratis. En geld kan je maar 1x uitgeven. Dus waarom doen we het dan, waarom vinden we dit zo belangrijk?

Omdat we zien hoe verwoestend sommige ernstige ziektes kunnen zijn. Omdat we weten dat wanneer je ergens tijdig bij bent, je het verwoestende effect kunt verkleinen of voorkomen. Omdat fysiek pijn lijden vreselijk is om te ondergaan, maar ook om te aanschouwen. Omdat we kennelijk vinden dat we een morele en maatschappelijke verplichting hebben om zo met elkaar, wij mensen, om te gaan. Omdat we nou eenmaal willen leven, en ook nog op een prettige manier. En, ondergeschikt maar niet geheel onbelangrijk: omdat een behandeling die wordt ingezet wanneer we er op tijd bij zijn stukken goedkoper is dan wanneer de boel flink verziekt is. Een bevolkingsonderzoek is kortom het ultieme voorbeeld van op vele vlakken de schade beperken. Als je niet mee wilt doen is dat prima en wanneer je ziek wordt in je leven heeft het wel of niet meedoen aan een bevolkingsonderzoek geen invloed op je behandeling. Voorkomen is nou eenmaal beter dan genezen en zo'n investering betaalt zich dubbel en dwars terug.

Als we op zo'n manier zouden kijken naar jongeren die de jeugdzorg verlaten rondom hun 18^e, zouden we zeker te weten radicaal andere keuzes maken. We weten dat zij, vanwege de bagage die ze hebben, bepaalde risico's lopen en op achterstand staan. Er dreigt gevaar, op vele leefgebieden. Dakloosheid is er daar slechts eentje van. Ze lopen die risico's grotendeels niet om wat ze doen, maar vanwege de situatie waarin ze verkeren. Ze worden aangesproken op hun gedrag en wat deels hoort bij hun leeftijd (echt; ik kan een boek schrijven over wat ik zelf allemaal uitspookte tussen m'n 16^e en 25^e) en deels gevormd wordt door de situatie waarin ze zitten. Maar een klein gedeelte van wat ze doen komt echt voort uit hun persoonlijkheid of temperament. Ze reageren veelal op hoe er met hen wordt omgegaan. En vanuit paniek want een brein wat geen rust heeft en wat op hol geslagen is maakt geen verstandige keuzes.

Dit is de groep die, wanneer je het zou vergelijken met de triage van een bevolkingsonderzoek, direct een plan van aanpak krijgt om ieder geval nóg erger te voorkomen. De groep waarover gezegd wordt; shit, we zijn erbij, maar eigenlijk net te laat. Want er is al een hoop kwaad geschied, maar met een gezamenlijke aanpak en ieder die z'n aandeel doet, kunnen we hopelijk het tij nog keren. De groep waar de schouders onder wordt gezet, waar een laatste sprint op wordt getrokken omdat het nu of nooit is. En soms lukt het dan wel. En soms lukt het dan niet.

Wat jongeren die de jeugdzorg verlaten nodig hebben is een preventieve aanpak vergelijkbaar met zoiets als bevolkingsonderzoek. Het tijdig signaleren van risicofactoren zonder dat daar steeds discussie over is: zij lopen risico en daarom brengen we die risico's tijdig in kaart en gaan we ze net zo lang ondersteunen totdat het risico is afgewend. Ondersteunen en begeleiden op een manier die passend is bij wie zij zijn.

Die passend is bij hun eigen vraag en de fase waarin zij verkeren. Ondersteunen op een manier die onderzoekend is: Wie ben jij, wat heb je meegemaakt en wat kunnen we nu voor je doen? In de wetenschap dat wanneer je dit niet zou doen, dit kind ernstig gevaar loopt. Zoals je gevaar loopt wanneer je een ernstige ziekte hebt.

Ik ben een keer ernstig ziek geweest in mijn leven. En als ik terugdenk aan wat ik toen nodig had was dat dit:

- ✓ Aandacht voor wie ik was en belangrijk vond, te midden van al dat geweld wat ziek zijn is;
- ✓ Professionals om mij heen die wisten wat ze deden omdat ze wisten welke taak ze allemaal hadden in het proces. En dat ook deden omdat ze wilden dat ik beter werd;
- ✓ Professionals die duidelijk in control zijn over dat waar invloed op uit te oefenen is;
- ✓ Aandacht voor de onmacht die ik en mijn dierbaren voelden over dat waar geen invloed op was, dat wat je overkomt en wat je moet verdragen zonder dat je weet wat de uitkomst gaat zijn;
- ✓ De wetenschap dat het tempo van het proces bepaalde hoelang ik recht had op behandeling en ondersteuning. Niet mijn gedrag, niet wie ik was of hoe oud ik was, niet waar ik woonde. Puur en alleen; wanneer jij beter bent en je goed genoeg voelt, doen wij een stap terug. En zwaaien we je uit. En als 't je weer overkomt, dan zijn we er opnieuw voor je.

Jongeren die de jeugdzorg verlaten in een **preventieve aanpak** extra aandacht, geld en ondersteuning geven is geen geste waar zij voor zouden moeten vechten. Het is een mensenrecht. Het is het recht om te mogen zijn. Omdat ook zij net zo goed recht hebben op een toekomst zoals jij en ik.

Nicoline den Ouden

Landelijk ambassadeur aanpak 16-27

INTRODUCTIE

Het doel van dit project is om ervoor te zorgen dat (centrum)gemeenten/regio's in staat zijn om jongvolwassenen (16 tot ongeveer 27 jaar) met een passend vervolgtraject uit te laten stromen uit een residentiële jeugdvoorzieningen. Een vervolgtraject waarmee deze jongeren de kans krijgen om op een verantwoorde wijze door te groeien naar zelfstandigheid en dat daarom gebaseerd is op alle terreinen van de big 5

Opdrachtgever: VWS

Doorlooptijd: 2023 tot 2025

Samenvatting gehaalde Mijlpalen

Aug – Okt '23

DOEL
Subsidie aanvragen

RESULTAAT
Subsidie aanvraag en goedkeuring

Vanaf November '23

DOEL
4-6 gemeente en partners krijgen op maat procesbegeleiding bij het implementeren van het stappenplan uitstroom jongvolwassenen uit (residentiële) voorzieningen jeugd

RESULTAAT
5 regio's zijn aangehaakt aan het programma; Rotterdam; Lekstroom; Den Bosch, Smalingerland en Amsterdam. Een mooie verdeling over het gehele land.

Vanaf 2024

DOEL
Organiseren van 4-6 leerbijeenkomsten binnen het leernetwerk 16-27 tussen gemeenten en of regio's

RESULTAAT
4 bijeenkomsten zijn gepland gedurende het jaar en geborgd in het landelijk gemeentelijk netwerk 16-27

Onze Voortgangsrapportage

In deze voortgangsrapportage geven we een up-date over de voortgang van het programma aanpak 16-27, belangrijker nog, we geven terug wat we over de regio's binnen dit programma zien gebeuren. Waar we tegen aanlopen en wat de som der delen is.

SUCCESSEN

Met veel genoegen delen wij onze rapportage over de maand februari met jullie.

We zijn verheugd te kunnen melden dat we boven verwachting goed van start zijn gegaan in januari, met 4 van de 6 regio's die we als doel hebben gesteld. En als kers op de taart heeft Amsterdam zich inmiddels aangesloten, waarbij wij een leidende rol hebben als procesbegeleider. De aanvragen voor deelname stromen binnen en we zien een opmerkelijke versnelling in de bekendheid van ons programma. Het is hartverwarmend om te zien dat binnen de regio's waar wij actief zijn, de bewustwording groeit. Hoewel verandering gepaard gaat met uitdagingen en soms wat wrijving, zien we dit als een teken van vooruitgang. Het motiveert ons des te meer om hard te werken en mensen te overtuigen van de noodzaak tot verandering. Het is inspirerend om te zien hoe stap voor stap de bewustwording groeit bij de betrokkenen, waarbij ze zich realiseren dat iedereen in het systeem, inclusief henzelf, kan bijdragen aan verandering.

Hieronder delen we graag specifiek per regio waar we staan, hoe we te werk gaan en welke uitdagingen we tegenkomen. Maar eerst willen we kort stilstaan bij de ontwikkelingen rondom het landelijk gemeentelijk netwerk 16-27, dat een belangrijke rol speelt in onze gezamenlijke inspanningen voor positieve verandering.

LANDELIJK GEMEENTELIJK NETWERK 16-27

Op 21 maart vond onze allereerste leernetwerkbijeenkomst binnen het LGN 16-27 plaats en wat een geweldige start was het! De sfeer was doordrongen van enthousiasme en positiviteit, en de deelnemers waren aangenaam verrast door de vernieuwde opzet en de interessante keuze aan sessies. Het succes van deze dag was niet alleen te danken aan de verbeterde opzet, maar ook aan de levendige interactie die plaatsvond.

Het ontroerende levensverhaal van Ronja Bruijns, waarin ze openhartig deelde hoe ze dakloos werd, raakte de harten van alle aanwezigen diep. De inspirerende wending in het verhaal, waarin een moedige gemeenteambtenaar buiten de gebaande paden trad om haar te helpen, heeft een blijvende indruk achtergelaten

en een gevoel van solidariteit en compassie aangewakkerd. Het inzicht dat voortkwam uit haar verhaal zal ongetwijfeld een positieve bijdrage leveren aan het aanpakken van dakloosheid onder jongeren.

De dag werd gekenmerkt door een verfrissende 'tone of voice' die de toon zette voor toekomstige bijeenkomsten. Het platform evolueert van louter discussies en kennisdeling naar daadwerkelijke actie, waarbij inspirerende praktijkvoorbeelden en verhalen direct in de praktijk worden toegepast en effectief blijken te zijn.

Naast deze inspirerende verhalen hebben we ook onze fonkelnieuwe website-landingspagina gelanceerd, te vinden op het Sociaal Domein-platform. Bovendien hebben we een sprankelende LinkedIn-pagina gecreëerd voor het LGN 16-27, waar we met trots nieuws over ons programma zullen delen.

De volgende stap in ons avontuur is het organiseren van groepssessies tijdens de komende bijeenkomst, waarbij deelnemers samen zullen werken aan boeiende thema's binnen het domein van 16-27. Door middel van een interactieve 'world cafe' of hackathon-methode streven we ernaar om direct toepasbare en praktische oplossingen te genereren. We kijken met immense voldoening terug op deze uiterst geslaagde dag, en we zijn verheugd over de vele mogelijkheden die voor ons liggen.

REGIO ROTTERDAM

In deze regio zijn wij momenteel het meest toegewijd. Onze inspanningen zijn volledig gericht op het betrekken van alle belanghebbenden rondom de uitstroom van jongvolwassenen uit residentiële jeugdzorgvoorzieningen. De ambtelijke opdrachtgever van het actieplan heeft ons met vastberadenheid aangespoord om door te zetten, waarbij opgeven en stoppen geen optie zijn. We ervaren een positieve energie, zelfs te midden van de uitdagingen en de spanning tussen verschillende domeinen binnen de gemeente. Vanuit ons perspectief op veranderkundig management zien we een begrijpelijke reactie ontstaan.

Ons programma heeft reeds inzichten geleverd omtrent de noodzaak van interne veranderingen in processen en werkwijzen, waarbij de grootste uitdaging een cultuurverandering blijkt te zijn. Het is goed om te zien dat het niet alleen gaat om organisatorische veranderingen, maar ook om het bewustwordingsproces op individueel niveau. Hoewel dit proces geleidelijk verloopt, zijn we enthousiast over de groeiende erkenning hiervan bij de betrokkenen, ondanks de onvermijdelijke obstakels die we tegenkomen.

Intern voeren we momenteel verschillende gesprekken met de directie, waarin we de ambtelijke opdrachtgever en de actiehouders ondersteunen. Er is een duidelijke toewijding om te evolueren naar een situatie waarin een centraal aanspreekpunt beschikbaar is voor deze groep jongeren. Onze focus en uitdaging liggen momenteel bij het zorgvuldig begeleiden van deze fase in het proces. We hebben een voorstel ontwikkeld met twee scenario's waarin wij vanuit ons programma capaciteit beschikbaar stellen die ingezet kan worden binnen de gemeente Rotterdam. De

bespreking van dit voorstel op 25 maart zal cruciaal zijn voor de tweede fase van ons programma. Wij zijn vastberaden om door te zetten en kijken met optimisme uit naar de toekomst!

REGIO LEKSTROOM

Met Regio Lekstroom hebben we al verschillende constructieve gesprekken gevoerd, waarbij de projectleider gezinsvormen van de regio nauw betrokken was. We zijn enthousiast over het idee om aan te haken bij een programma dat tot stand is gekomen door de samenwerking van verschillende aanbieders en dat zich richt op het proces van uitstroom van jongeren. Dit programma wordt ondersteund door een adviesbureau waarmee Regio Lekstroom samenwerkt. Het is goed om te zien hoe ons programma naadloos aansluit op dit initiatief. Momenteel ervaren we wel wat onduidelijkheid over het commitment vanuit Regio Lekstroom ten opzichte van ons programma, maar we kijken er naar uit om hierover binnenkort in gesprek te gaan en duidelijkheid te krijgen.

REGIO DEN BOSCH

Op 26 maart gaan we met veel enthousiasme van start met een kick-off bij de gemeente Den Bosch. We zijn erg gemotiveerd om onze randvoorwaarden en verwachtingen te delen en samen een solide start te maken. Hoewel het even heeft geduurd om een afspraak te plannen met alle belanghebbende partijen, kijken we vol verwachting uit naar een vruchtbare samenwerking binnen deze regio.

REGIO SMALLINGERLAND

Op maandag 8 maart staat eindelijk onze langverwachte kick-offsessie gepland met alle belanghebbende partijen binnen de gemeente Smallingerland. We zijn dankbaar voor de inspanningen die zijn gedaan om iedereen bij elkaar te brengen. Deze sessie zal een cruciale stap zijn om onze randvoorwaarden en verwachtingen op elkaar af te stemmen. We zijn erg optimistisch over de start van deze samenwerking met deze regio.

ADVIES EN PROCESBEGELEIDING

We zijn verheugd te zien dat steeds meer gemeenten ons benaderen voor advies over het thema van jeugd naar volwassenheid. Hoewel we zorgvuldig omgaan met onze tijd, zijn we vastbesloten om onze expertise te delen en te helpen waar mogelijk. Dit heeft geresulteerd in een nieuw aanbod dat ons in staat stelt om de doelstellingen van ons programma breder uit te dragen. We zijn bijzonder enthousiast over de samenwerking met de gemeente Amsterdam en Levvel, waar we onderzoek gaan doen naar de beste manier om meetbare resultaten te behalen in de door- en uitstroom van jongeren. We kijken vol vertrouwen uit naar de positieve impact die we samen kunnen realiseren.

OVERDRAGEN EN VERSPREIDEN VAN HET LANDELIJK PROGRAMMA

We zijn verheugd om aan te kondigen dat op 21 maart een nieuwe websitelandingspagina is gelanceerd met als doel onze werkwijze over te dragen en succesverhalen en leermomenten te verspreiden. Deze pagina is te vinden op de website van het platform sociaal domein, via onderstaande link. Daarnaast zijn we momenteel vol enthousiasme aan het onderzoeken of er een betere en pakkende naam te bedenken is voor ons project. We nodigen iedereen uit om de nieuwe landingspagina te bekijken via de link: platformsociaaldomein.online.

STARTEN VAN NIEUWE REGIO'S

Met het oog op de bovenstaande successen en ontwikkelingen hebben we met veel positieve energie aangekondigd dat we in het tweede kwartaal starten met vervolgesprekken met nieuwe gemeenten. Ons plan is hierbij aangepast naar aanleiding van nieuwe inzichten. We beseffen dat een zorgvuldige voorbereiding nodig is voor een succesvolle start. Het maken van een goede start kost veel tijd, om deze rede hebben we besloten om met verschillende nieuwe regio's in gesprek te gaan. We zijn erg enthousiast over de concrete afspraken die gepland zijn met Eindhoven, Den Haag en Sittard-Geleen in de komende maand. Samen gaan we verkennen of ons programma binnen deze regio's past.

TOENEMENDE BEKENDHEID VAN ONS PROGRAMMA

We zijn verheugd te zien dat de bekendheid van ons programma de laatste maand aanzienlijk is toegenomen. We ontvangen wekelijks nieuwe verzoeken van gemeenten die interesse tonen in ons programma en willen bespreken of zij hieraan kunnen deelnemen. We blijven actief in contact met deze gemeenten om te

onderzoeken hoe we de deelname van regio's aan ons programma in de toekomst kunnen uitbreiden.

Projectteam 'uitstroom jongvolwassenen 16-27 uit residentiële jeugdzorgvoorzieningen' v.l.n.r. Noline den Ouden, Marjan Tsatsos, Mijke Mol en Paul van Limbeek

BRILJANTE MISLUKKINGEN

Tot nu toe hebben wij nog geen briljante mislukkingen om met jullie te delen.